

Desmuntant el Dr. Jones: Didàctica de la prehistòria i l'Arqueòdrom CAMPUS-UIB¹

Desmontando al Dr. Jones: Didáctica de la prehistoria y el Arqueòdrom CAMPUS-UIB

Disassembling Dr. Jones: Teaching Prehistory and the Archaeodrome at the UIB Campus

David Javaloyas Molina, david.javaloyas@uib.es²

Manuel Calvo Trias, mct336@uib.es²

Daniel Albero Santacreu, d.albero@uib.es²

Jaume García Rosselló, jaume.garcia@uib.es²

Resum

L'arqueologia sovint és percebuda des de la societat com una disciplina amb un alt component exòtic i romàntic però d'escàs valor pel que fa al seu paper social i el seu caràcter científic. Des de l'àrea de prehistòria de la UIB s'està tractant de canviar aquesta concepció amb tot un conjunt d'activitats formatives i didàctiques adreçades als diferents nivells educatius i al públic en general amb l'objectiu d'apropar el caràcter científic i professional, que posseeix actualment la disciplina. Dins d'aquesta estratègia s'emmarca l'Arqueòdrom del Campus UIB, un jaciment simulat configurat expressament per permetre que els participants desenvolupin, mitjançant

¹ Aquest article és part de la transferència de coneixements del projecte d'investigació *Vivir entre islas: paisajes insulares, conectividad y cultura material en las comunidades de las Islas Baleares durante la prehistoria reciente (2500-123 BC)* (HAR2012-32620) finançat pel Ministeri d'Economia i Competitivitat.

² ArqueoUIB, Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts, UIB.

una sèrie d'activitats i el suport de professors i monitors, els coneixements propis envers l'arqueologia del segle XXI. A més, gràcies a aquesta estratègia d'aprenentatge fora de l'aula es treballen també altres temes transversals, com la sensibilització envers el patrimoni i les ciències socials en general.

Paraules clau

Ciències Socials, Arqueologia, Activitats Dirigides, Ensenyament i Formació, Aprenentatge, Alumnes en Pràctiques.

Resumen

La arqueología a menudo es percibida desde la sociedad como una disciplina con un alto componente exótico y romántico pero de escaso valor en cuanto a su papel social y su carácter científico. Desde el área de prehistoria de la UIB se está tratando de cambiar esta concepción con un conjunto de actividades formativas y didácticas destinadas a los diferentes niveles educativos y al público en general con el objetivo de acercar el carácter científico y profesional que posee actualmente la disciplina. Dentro de ésta estrategia se enmarca el Arqueòdrom del Campus UIB, un yacimiento de simulación configurado expresamente para permitir que los participantes desarrollen, mediante una serie de actividades y el apoyo de profesores y monitores, sus conocimientos sobre la arqueología del siglo XXI. Además, gracias a esta estrategia de aprendizaje fuera del aula se trabajan temas transversales como son la sensibilización del patrimonio y las ciencias sociales en general.

Palabras clave

Ciencias Sociales, Arqueología, Actividades Dirigidas, Enseñanza y Formación, Aprendizaje, Alumnos en Práctica.

Abstract

Archaeology is often viewed by society as a highly exotic and romantic discipline, yet its social and scientific role is underrated. The Prehistory Department at the Universitat de les Illes Balears has now set out to change this conception through a group of educational activities targeting different school levels and the general public. The idea is to make the scientific and professional nature of the discipline more accessible to society. As part of this strategy, the UIB Campus has opened the Archaeodrome, which consists of a replica of an archaeological site specially designed to increase the participants' awareness of the archaeology of the 21st century. This on-site teaching strategy outside of the classroom moreover extends to other disciplines, raising public awareness of and appreciation for heritage and the social sciences in general.

Keywords

Social Sciences, Archaeology, Guided Activities, Teaching and Training, Learning, Student Training.

1. INTRODUCCIÓ

Tothom ha vist o ha sentit parlar del Dr. Jones, més conegut com Indiana Jones, “l’arqueòleg” fictici responsable de la visió que gran part de la societat actual té envers l’arqueologia. I no és gens estrany: diferents generacions han vist les sagues d’aquest intrèpid arqueòleg, que han recaptat gairebé 2 mil milions de dòlars, per no comentar els productes de tota mena (marxandatge, videojocs, etc.) que s’han desenvolupat entorn d’aquesta figura. Si bé podem considerar —més enllà del component fantàstic típic del cinema d’aventures— que el Dr. Jones pot reflectir pàl·lidament certa praxis arqueològica que es feia durant els anys 30 del segle XX, sens dubte aquestes pel·lícules no reflecteixen, ni de bon tros, la situació de l’arqueologia del segle XXI.

En aquest sentit, apropar les disciplines humanístiques al públic i a l’alumnat en general és una tasca de gran importància, especialment si considerem que el gruix de la societat té una visió en la qual hi ha la convicció que les carreres universitàries de la rama humanística tenen escasses sortides professionals i que són de poc valor per una societat que té una visió economicista de les activitats formatives. Aquest fet està fonamentat, en primer lloc, en una percepció social més àmplia, que es deu, en molts casos, a un important desconeixement sobre la realitat concreta d’aquestes disciplines. En segon lloc, i especialment pel cas de l’arqueologia, pel paper que tenen els mitjans de comunicació, emfatitzant el component exòtic i romàntic de la disciplina i deixant de banda el caràcter professional i altament especialitzat que en aquestes darreres dècades està adquirint la pràctica arqueològica a les societats occidentals (Javaloyas, en premsa).

Dintre d’aquest context de separació entre la praxis arqueològica real i la visió que la societat té d’aquesta, s’han realitzat, des de fa més de dues dècades, diferents esforços per apropar l’arqueologia al conjunt de la societat i en concret a l’alumnat preuniversitari. En aquest esforç, cal destacar les estratègies que combinen una vessant lúdica i pràctica amb l’ensenyança i difusió del que és la realitat de la disciplina arqueològica (Rice, 1985; Jardón i Soler, 1994; Gil, Pérez i Izquierdo, 1994; Gil, Izquierdo, Pérez i Fierrez, 1996; Calvo, Salvà, Caldentey, Cerà i Martí, 2000; Bardavio i González-Marcén, 2003; González-Marcén, 2010).

En aquest context, l’àrea de Prehistòria de la Universitat de les Illes Balears ha anat desenvolupant des de fa alguns anys activitats destinades a apropar l’arqueologia a la societat. Aquesta transferència s’està fent en els diferents nivells educatius reglats, tant universitaris (llicenciatura, estudis de grau, etc.) com preuniversitaris (infantil, educació secundària, batxiller, etc.), i també amb al públic en general (Garcia-Rosselló, Javaloyas, Albero i Calvo, 2011; Javaloyas [en premsa]).

En aquest treball volem presentar les experiències que, al llarg d’aquests anys, hi ha hagut en el desenvolupament d’estratègies actives i pràctiques amb relació a la formació reglada dintre de l’àmbit universitari. En especial amb el nou disseny curricular de pràcticum desenvolupat a partir de la implantació dels nous plans de estudi de l’EEES, i fent una especial atenció a l’experiència pilot que s’ha desenvolupat amb relació al projecte didàctic de l’Arqueòdrom.

2. DESENVOLUPAMENT D'ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES ACTIVES A LA FORMACIÓ REGLADA DE LES ASSIGNATURES DE PREHISTÒRIA DE LA UIB.

Des de l'any 1996, l'àrea de Prehistòria del Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la UIB ha desenvolupat un pràcticum relacionat amb els crèdits pràctics que el pla d'estudis vigent establia per a cada una de les assignatures de l'àrea. Bàsicament aquestes pràctiques consistien en la implementació, per part dels professors, d'activitats de prospecció, excavació a jaciments arqueològics i gestió de material arqueològic al laboratori de Prehistòria de la UIB, que els alumnes havien de realitzar.

Amb el nou marc dels plans de estudi de l'EEES, l'àrea de Prehistòria ha dissenyat una nova estratègia didàctica destinada a completar la formació de l'alumnat en la part pràctica dels crèdits ECTS.

La finalitat d'aquesta nova estratègia didàctica consisteix, per una part, a sistematitzar en un *cursus honorum* els coneixements, aptituds i habilitats a desenvolupar en cada un dels pràcticums de les diferents assignatures d'arqueologia i prehistòria del pla d'estudis del grau d'Història de la UIB i, al mateix temps, millorar la coordinació entre els professors que imparteixen aquestes matèries dins d'una mateixa àrea de coneixement. L'objectiu final és donar la millor formació pràctica possible, intentant temporalitzar al llarg dels 4 anys de duració del grau, diferents nivells, coneixements i aptituds en relació amb els crèdits pràctics de cada assignatura de l'àrea de Prehistòria.

Amb aquest nou disseny, el *cursus honorum* estableix unes pràctiques integrades i complementades semestralment i any darrere any a les assignatures: Introducció a les Comunitats Prehistòriques, Prehistòria I, Prehistòria II, Prehistòria de l'Edat del Bronze, Prehistòria de la Edat del Ferro i Arqueologia Prehistòrica. Aquestes pràctiques inclouen una gran varietat d'activitats didàctiques que es realitzen tant fora com a dins de l'aula i al laboratori. Entre aquestes activitats, s'han de situar tant la manipulació de materials i pràctiques a jaciments arqueològics reals com el treball amb col·leccions de materials i a jaciments artificials (García-Rosselló et al., 2011; Javaloyas, en premsa), creades especialment per reforçar la vessant didàctica i l'adquisició de coneixements.

Dintre les activitats podem citar les següents:

- Prospecció i realització de fitxes d'anàlisi de jaciments arqueològics i col·leccions museològiques arqueològiques.
- Taller de materials (nivells bàsic, mitjà, alt): aproximació a material arqueològic per tal de potenciar la visió cronològica i comparativa, així com la identificació de diversos tipus de materials, especialment de ceràmica de diferent tipus.
- Taller d'inferència arqueològica amb cultura material actual: aprenent amb els objectes rebutjats.
- Gestió de material arqueològic al laboratori (nivells bàsic, mitjà, alt): neteja, siglat, inventariat i aferrat de material.

- Activitats d'excavació a un jaciment simulat o Arqueòdrom (nivells bàsic, mitjà, alt).
- Pràctiques d'excavació a un jaciment real.

Algunes d'aquestes activitats, concretament la d'excavació a l'Arqueòdrom del Campus UIB, que és la que es tractarà amb més profunditat dins aquest treball, també s'han aplicat, recentment amb èxit, a les pràctiques que realitzen altres alumnes del grau d'Educació Primària a l'assignatura Ciències Socials i la seva Didàctica II i alumnes del grau d'Història de l'Art a l'assignatura Lectura i Anàlisi del Patrimoni Arquitectònic.

3. L'ARQUEÒDROM DEL CAMPUS UIB

Arran de l'experiència obtinguda amb la realització de pràctiques docents a jaciments reals, es varen veure els grans avantatges didàctics que suposaria disposar d'un jaciment arqueològic simulat on es poguessin adaptar les pràctiques arqueològiques a diferents nivells educatius, i on els alumnes poguessin desenvolupar, amb tranquil·litat, les seves pràctiques, sense les limitacions que comporta implementar-ho a un jaciment real on, lògicament, s'ha de tenir una especial cura del patrimoni arqueològic i a on les estratègies didàctiques estan directament condicionades a la realitat arqueològica de què es disposa, que no sempre és la més adient per poder treballar didàcticament amb l'àmplia varietat de situacions que es donen en la praxi arqueològica.

Amb aquesta finalitat, de poder treballar millor amb els alumnes davant diferents escenaris arqueològics plantejats, es va habilitar un espai al campus de la UIB on es va recrear un jaciment arqueològic, especialment dissenyat perquè, en un ambient controlat, l'alumnat pugui fer front, aplicant una metodologia adequada, a algunes de les realitats de la pràctica arqueològica d'una excavació, sense que això afecti negativament al Patrimoni Arqueològic (fig. 1). Aquest espai o Arqueòdrom disposa de dues unitats diferenciades: per una banda, la *Unitat Cabana*,

Figura 1: Alumnes excavant a la Unitat Cabana (Arqueòdrom Campus UIB, 2010). Font: ArqueoUIB.

que presenta una cabana circular amb sòcol de pedra, semblant a algunes documentades a la prehistòria mallorquina, i àrees associades a diverses accions vinculades amb les activitats domèstiques que es realitzaren en aquest hàbitat; per altra banda, la *Unitat Tombes*, on s'han recreat tres enterraments en fossa de tipus primari, secundari i un enterrament dins d'una urna ceràmica, tot amb esquelets reals i els respectius aixovars, principalment ceràmics.

3.1 OBJECTIUS

Els objectius principals que es pretenen aconseguir amb l'experiència didàctica de l'Arqueòdrom són:

1. Unificar i sistematitzar en l'àmbit universitari la metodologia docent orientada a la realització dels crèdits pràctics ECTS per a totes les assignatures de l'àrea de coneixement de prehistòria.
2. Generar una metodologia docent de pràcticum que integri coneixements, habilitats i valors.
3. Millorar la coordinació entre els professors que imparteixen matèries dins d'una mateixa àrea de coneixement, en aquest cas de prehistòria.
4. Potenciar el treball en grup i el desenvolupament d'estratègies d'autoaprenentatge a l'alumnat.
5. Potenciar una estratègia d'aprenentatge col·laboratiu, afavorint l'aparició de sinergies, una repartició del lideratge i la responsabilitat individual dins del col·lectiu per assolir l'èxit conjunt, fomentant el diàleg, la intervenció dins el procés i la solidaritat entre els integrants dels grups.
6. Conèixer les necessitats i les carències i inquietuds dels alumnes amb l'objectiu d'afavorir-ne la motivació i sensibilització envers el món de l'arqueologia i el passat. En aquest sentit, aula i pràctica són dues vessants didàctiques que es retroalimenten mútuament.
7. Dissenyar estratègies didàctiques flexibles en l'activitat amb el fi d'ajustar-se als diferents nivells educatius que presenta l'alumnat i a les inquietuds i necessitats dels diferents sectors que componen la societat.

Els coneixements, habilitats i valors que es pretenen potenciar amb aquesta activitat són:

1. Coneixements a adquirir amb l'activitat.
 - Plantejament d'una excavació arqueològica.
 - Coneixement de les estratègies de recuperació i conservació dels materials exhumats.
 - Estratègies d'anàlisi, deducció i interpretació del registre arqueològic per a articular un discurs científic mitjançant la selecció de les dades rellevants.
 - Estratègies de registre sistemàtic de les dades obtingudes a l'excavació.
 - Presa de consciència del fet que l'activitat arqueològica d'excavació suposa una destrucció dels jaciments.
 - Concebre la cultura material com una eina per a l'estudi de les societats humanes.

2. Habilitats a potenciar amb l'activitat.

- Capacitat de posar en pràctica les directrius presentades per a solucionar els problemes que sorgeixen durant l'activitat.
- Ús del llenguatge tècnic propi de la disciplina arqueològica.
- Desenvolupament de la consciència espacial i estratigràfica requerida per a la documentació i el registre arqueològic.
- Potenciar la capacitat d'iniciativa i organització necessària per a desenvolupar l'activitat per part del grup.
- Organitzar i ordenar idees i conceptes per a la seva exposició oral en públic.

3. Valors a desenvolupar amb l'activitat.

- El treball col·laboratiu com a estratègia eficaç per a la gestió de problemes.
- Desenvolupament de la solidaritat entre els diferents membres del grup com la via més eficaç per a assolir un objectiu.
- La valoració del patrimoni històric com a reflex no sols del nostre passat, sinó de la diversitat cultural existent.
- El respecte i la valoració de diferents postures i opinions.
- La idea que el patrimoni històric és de tots i que, per tant, és necessari el seu respecte i la seva conservació.
- La generació de sinergies positives a la feina en grup (col·laboració, cohesió, coordinació, iniciativa, etc.).

3.2. DESENVOLUPAMENT DE L'ESTRATÈGIA EDUCATIVA A L'ARQUEÒDROM

La didàctica de la prehistòria mitjançant activitats pràctiques de simulació s'ha desenvolupat bàsicament amb tallers de recreació experimental, bé sigui a través de l'excavació de jaciments ficticis (González-Marcén, 2010; García-Rosselló et al.), o bé mitjançant l'aprenentatge de tècniques de fabricació d'útils prehistòrics (Jardón i Soler, 1994; Ramos, Gonzàles i Baena, 2007; Morgado, Baena i García, 2011). La idea d'utilitzar un Arqueòdrom per a transmetre i treballar els coneixements, habilitats i valors relacionats amb l'arqueologia ha estat utilitzada des de fa temps, en especial, en l'àmbit anglosaxó (Rice, 1985). Entre altres estratègies semblants a aquest tipus d'iniciatives, cal esmentar els DIG, unitat creada als EUA al 1969, que consistien a elaborar materials i instruccions detallades perquè un equip d'estudiants desenvolupés i enterrés "cultura material" i un altre equip l'excavés, interpretés i datés el "jaciment" (Kehoe, citat en Stone i MacKenzie, 1990).

En l'àmbit espanyol, aquest tipus d'activitats s'han orientat als estudiants de secundària mitjançant activitats fora de l'aula en excavacions simulades (Aragall, 1987; Gil et al., 1994 i

1996) però en alguns casos, també han estat aplicats a estudis universitaris (Bardavio i González-Marcén, 2003; González-Marcén, 2010).

Des de l'àrea de prehistòria de la UIB, vàrem decidir utilitzar aquesta estratègia per primera vegada l'any 2007 a un àrea adequada especialment al jaciment de Closos de Can Gaià (Portocolom, Felanitx). Des de llavors, s'han realitzat tallers destinats als diferents tipus de participants que inclouen des de grups de nins, joves i adults, i famílies, on han participat més de 400 persones. A llarg d'aquestes experiències les estratègies didàctiques utilitzades s'han anat modificant per a millorar i ampliar els objectius establerts.

L'estratègia educativa que aquí es presenta mostra els resultats obtinguts del projecte pilot que vàrem realitzar a l'Arqueòdrom per tal de provar la viabilitat didàctica i educativa dins l'àmbit universitari, en especial per veure com s'integrava dintre del *cursus honorum* de crèdits pràctics ECTS dissenyat per les assignatures de l'àrea de Prehistòria de la UIB.

Per a aquest projecte pilot es varen seleccionar, per una part, alumnes voluntaris dels primers cursos del grau d'Història, és a dir, un grup amb coneixements molt bàsics tant teòrics com pràctics del que representa l'arqueologia i la prehistòria. Per un altra part, es va seleccionar un altre grup de l'assignatura d'arqueologia amb coneixements teòrics i pràctics més profunds format per alumnes dels darrers cursos de la llicenciatura d'Història. La finalitat d'aquesta selecció va ésser conèixer el potencial de la pràctica en una excavació simulada com a estratègia d'adquisició de coneixements previs a la pràctica de camp i avaluar els graus d'adequació que tenia l'activitat als diferents nivells d'aprenentatge i el potencial didàctic que tenia tot el procés.

La pràctica realitzada es va dividir en tres fases distintes:

1. Fase introductòria. Duració: 20-30 minuts

Figura 2: Explicació de l'Arqueòdrom abans d'iniciar l'activitat (Arqueòdrom Campus UIB 2010). Font: ArqueoUIB.

En aquesta primera fase es varen sondejar els coneixements i les idees que els participants tenien sobre arqueologia, metodologia d'excavació i sobre patrimoni arqueològic mitjançant una sèrie de preguntes directes amb les quals s'intentava establir un diàleg amb els participants (fig. 2). En aquest moment, a més d'avaluar el nivell de coneixements i la predisposició del grup i de cada un dels participants envers l'activitat, es començava a introduir un nombre reduït d'idees i conceptes teòrics que els participants necessitaran

per a desenvolupar l'activitat. Amb especial èmfasi es treballava la idea que l'objectiu principal dels arqueòlegs avui en dia no és la simple troballa d'objectes, sinó la documentació de totes les característiques del jaciment per a poder estudiar les societats que els generaren. Per aconseguir aquest objectiu els arqueòlegs utilitzen tota una sèrie de metodologies com ara la fotografia, el dibuix tècnic, la documentació escrita, etc. A més, s'aborden altres aspectes més relacionats amb els valors associats al patrimoni historicoartístic com el problema de la destrucció i/o l'espoliació de jaciments.

2. Fase d'excavació. Duració aproximada de 2 hores

Aquesta segona fase es va centrar en la pràctica d'una excavació arqueològica. Abans de començar, s'emmarcà l'activitat com si fos un cas real. Hem comprovat que aquesta estratègia de plantejar la pràctica com un cas real fomenta la motivació dels participants. Així, utilitzant un breu text narratiu se'ls demana que s'imaginin que s'han convertit en arqueòlegs i que han estat contractats per a realitzar una feina d'excavació a un jaciment.

Figura 3: Desenvolupament de l'activitat d'excavació a la Unitat Tomba a l'Arqueòdrom (Campus UIB, 2010). Font: ArqueoUIB.

formades especialment per a la pràctica. Aquests ajuden els participants en tot moment i els orienten envers totes les accions a realitzar, explicant les opcions de què disposen i les estratègies que necessiten adoptar. En tot aquest procés sempre s'introdueixen reflexions

A continuació, se'ls presenta el jaciment, se'ls explica breument les eines que tenen a la seva disposició per a treballar i els documents que han d'anar omplint amb la informació que vagin obtenint al transcurs de l'excavació. Finalment, es divideix els participants en tres grups i se'ls assigna una unitat de treball (fig. 3). En aquest moment poden començar a treballar. Com és normal, en aquest apartat els objectius i l'assistència que reben per part dels monitors poden variar molt en funció de les característiques del grup i de si aquests tenen o no coneixements, així com qualche formació pràctica prèvia, sobre arqueologia. Es tracta d'introduir els participants en el que són els objectius principals d'una excavació arqueològica al segle XXI. És a dir, excavar no consisteix únicament a recuperar objectes enterrats, sinó a estudiar les societats del passat a través de les restes que d'aquestes ens han arribat. Per altra banda, cal introduir-los en la metodologia de camp posant en pràctica aquells coneixements teòrics que ja tenen sobre mètodes d'excavació com, per exemple, l'ús d'unitats estratigràfiques i del dibuix tècnic per documentar les variables

espai i temps, la tècnica d'excavació i recollida de dades, fitxes, etc. Pel que fa a la metodologia didàctica seguida en aquesta fase, cal comentar que els grups estan la major part del temps tutoritzats per professors i/o alumnes becàries de la universitat,

sobre la validesa de les accions que van desenvolupant. En aquest sentit, s'ha d'emfatitzar que el que ens interessa no és tant el resultat final de la seva pràctica sinó el procés, és a dir l'aprenentatge que desenvolupa el participant durant la seva realització.

Finalment, els alumnes han de fer les seves primeres interpretacions de les troballes recuperades mitjançant els coneixements teòrics que prèviament tenien sobre arqueologia i prehistòria. La metodologia docent utilitzada en aquest tipus de grups proporciona un major grau d'autonomia formativa als alumnes. Aquests reben suport sols quan és necessari i una vegada s'ha fomentat la seva reflexió sobre els procediments que requereixen amb la finalitat que siguin ells mateixos els qui prenguin les decisions del que s'ha de fer en cada moment. Les alumnes col·laboradores i els professors únicament responen a preguntes i, en alguns casos concrets, els oferim pistes que els guiaran fins a trobar la solució als seus problemes.

3. Fase d'interpretació. Duració 30 minuts

En aquesta fase, els diferents grups treballen les interpretacions de les respectives àrees de feina i, posteriorment, les presenten a la resta dels companys. Finalment, han de posar en comú totes les dades obtingudes i les interpretacions realitzades a cada una de les unitats excavades, amb l'objectiu de decidir una interpretació final del jaciment en conjunt. En aquest moment, també s'incita un debat perquè reflexionin sobre quins aspectes de la seva feina podrien millorar i sobre el procés deductiu emprat per l'arqueologia per a crear el seu coneixement.

3. CONCLUSIONS

La pràctica a l'Arqueòdrom com a sistema d'aprenentatge fora de l'aula ha estat valorat de manera molt positiva entre els diferents nivells educatius avaluats fins ara (García-Rosselló et al.) i el públic en general. Aquest fet ens indica que la realització d'aquestes activitats incentiva el coneixement, la motivació i la sensibilització de l'alumnat i la societat en general pel que respecta a la disciplina arqueològica i el patrimoni.

Un altre aspecte a destacar dintre de la valoració d'aquesta iniciativa didàctica és que també incideix en el foment del treball col·laboratiu i deductiu, on la participació activa de tots els individus del grup ajuda a ampliar els coneixements de tots i cada un dels membres que el formen. Activitats com la presentada no sols milloren la transmissió de coneixement i d'estratègies procedimentals, sinó també la implicació dels alumnes en tot el seu procés formatiu gràcies a la potenciació de la seva actitud activa, element clau dins el seu aprenentatge. La realització d'aquest tipus de pràctiques fora de l'aula fomenta un alumnat més actiu, predisposat a aquest tipus d'activitats, enfront de l'actitud passiva que caracteritza les classes teòriques. L'Arqueòdrom permet, de forma clara i senzilla, que l'alumne millori la capacitat de transformar els continguts teòrics en procedimentals, ja que el seu disseny preveu un desenvolupament d'aquells aspectes sobre els quals es vol incidir.

En tercer lloc, cal dir que aquesta iniciativa ajuda a formar els alumnes dintre de marcs de treball molt més propers a la realitat professional de la praxi arqueològica, i per tant, millora la formació tant teòrica com pràctica de cara a una millor integració de l'alumnat dintre del mercat laboral relacionat amb la gestió del patrimoni arqueològic.

En definitiva, podem assegurar que iniciatives com l'Arqueòdrom poden resultar beneficioses, no sols a l'alumnat universitari, sinó al conjunt de la població, ja que apropen el caràcter

científic i el rol social que aquestes disciplines (i l'arqueologia i el patrimoni cultural en particular) tenen per a la nostra societat. En qualsevol cas, entenem que aquesta tasca no es pot fer únicament amb activitats puntuals, al contrari, s'han d'integrar dintre d'un conjunt d'activitats relacionades amb diverses estratègies, emmarcades dins tot el cicle educatiu, que apropin la realitat de l'arqueologia a la societat per tal que aquesta pugui ser correctament valorada.

4. BIBLIOGRAFIA

- Aragall, A. (1987). Actividades didácticas del área de difusión y pedagogía de la Societat Catalana d'Arqueologia. *PACT NEWS*, 17, 37-39. Ravello. Conseil de l'Europe.
- Bardavio, A. & González-Marcén, P. (2003). *Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales*. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona.
- Calvo, M.; Salvà, B.; Caldentey, L.; Cerà, G. & Martí, A. (2000). *El joc de Sa Morisca. Guia per a professors de secundària*. Calvià: Ajuntament de Calvià.
- Chirikure, S. & Pwiti, G. (2008). Community involvement in Archaeology and Cultural Heritage Management. An assessment from case studies in Southern Africa and Elsewhere. *Current Anthropology*, 49 (3), 467-485.
- García-Rosselló, J.; Javaloyas, D.; Albero, D. & Calvo, M. (2011, juny). El aprendizaje en grupo fuera del aula: los talleres didácticos de arqueología. En Universitat de Girona (Ed.) *Actas del III Congreso Internacional Univest 2011: La autogestión del aprendizaje*, Girona, Catalunya.
- Gil, A.; Izquierdo, M. I.; Pérez, C. & Fierrez, S. (1996). La simulación arqueológica como instrumento didáctico: la experiencia del taller de arqueología 4 de Valencia. *Treballs d'Arqueologia*, 4, 143-161.
- Gil, A.; Pérez, C. & Izquierdo, M. I. (1994). Arqueología en la enseñanza. El Taller de Arqueología del I.F.P. Misericordia (Valencia). *Revista de Arqueología*, 159, 6-11.
- González Marcén, P. (2010). La dimensión educativa de la arqueología. En Junta de Andalucía. Consejería de Cultura (Ed.), *Memorial Luís Siret. I Congreso de prehistoria de Andalucía: la tutela del patrimonio prehistórico* (pp. 497-506). Sevilla: Editor.
- Jardón, P. & Soler, B. (1994). Descubrint la prehistòria: una aplicació didàctica des de l'arqueologia experimental. *Recerques del Museu d'Alcoi*, 3, 149-152.
- Javaloyas, D. (en premsa). Aprendiendo a través de la basura. Una experiencia educativa en arqueología. *Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*.
- Montaño, J. & Pinya, C. (2009). *Orientacions i criteris de la UIB per adaptar la docència a l'EEES*. Palma: Universitat de les Illes Balears.
- Morgado, A.; Baena, J. & García, D. (Eds.) (2011). *La investigación experimental aplicada a la Arqueología*. Ronda: Departamento de Prehistoria y Arqueología de la Universidad de Granada.

- Nicolás-Checa, M. E. & Rodríguez-Méndez, J. (2000). Divulgación de las investigaciones en Atapuerca. *Trabajos de Prehistoria*, 57, 21-39.
- Rice, P. (1985). Using a Simulated Site to Teach Data Analysis in Archaeology. *Anthropology and Education Quarterly*, 16 (4), 301-305.
- Ramos, M.; Gonzáles, E. & Baena, J. (Eds.) (2007). *I Congreso Internacional de Arqueología Experimental*. Santander: Universidad de Cantabria.
- Stone, P. & Mackenzie, R. (1990). *The Excluded Past. Archaeology in Education*. London: Unwin Hyman.
- Valenzuela, L.; Vives, G.; Daviu, X. & Planas, N. (2010). Projecte Closos. El vessant didàctic. *Mayurqa*, 33, 283-292.

Per citar aquest article:

Javaloyas Molina, D.; Calvo Trias, M.; Albero Santacreu, D. & García Rosselló, J. (2013). Desmuntant el Dr. Jones: didàctica de la prehistòria i l'Arqueòdrom CAMPUS-UIB. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 3, 94-105. Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-3/pdfs/art8.pdf>